

Світлана Сойма,
кандидат економічних наук, доцент,
доцент кафедри міжнародного бізнесу, логістики та менеджменту
факультету міжнародної політики, менеджменту та бізнесу
ДВНЗ «Ужгородський національний університет»

ТОРГОВЕЛЬНО-ЕКОНОМІЧНЕ СПІВРОБІТНИЦТВО УКРАЇНИ ТА ЄС

У статті йдеться про визначення основних тенденцій у процесі взаємодії суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності – України і країн-членів ЄС. Проаналізовано та доведено, що одним з пріоритетних напрямів зовнішньоекономічної діяльності України є подальший розвиток торговельно-економічного та інвестиційного співробітництва з країнами ЄС.

Ключові слова: євроінтеграція, торговельно-економічне співробітництво, асоціація, Європейський Союз.

В статтє речь идет об определении основных тенденций в процессе взаимодействия субъектов внешнеэкономической деятельности Украины со странами-членами ЕС. Проанализировано и доказано, что одним из приоритетных направлений внешнеэкономической деятельности Украины является дальнейшее развитие торгово-экономического и инвестиционного сотрудничества со странами-членами ЕС.

Ключевые слова: евроинтеграция, торгово-экономическое сотрудничество, ассоциация, Европейский союз.

Work is devoted to research the basic principles of the European Neighbourhood Policy in the integration of Ukraine into the EU, the analysis features of trade and economic cooperation, and outlined the problems and prospects of the European Neighbourhood Policy in Ukraine.

Keywords: ENP, EU integration, trade and economic cooperation, association, European Union, Ukraine.

Постановка проблеми. Геополітичні концепції та стратегії є важливою ланкою зовнішньополітичної діяльності держави та її зусиль з утвердження свого місця у світі. Знання і

врахування геополітичних концепцій та стратегій інших держав для України є життєво необхідними з огляду формування власної зовнішньополітичної стратегії з метою задоволення національних інтересів і в першу чергу – забезпечення національної безпеки держави.

Пріоритетним напрямом зовнішньополітичної стратегії України та одним з основних факторів забезпечення національної безпеки є європейська інтеграція. Європейський Союз є торговельним і впливовим партнером України. Стратегічною метою української зовнішньоекономічної політики є активне залучення країни до європейських інтеграційних процесів. Соціально-економічні трансформації в Україні зумовили потребу в розробці цілісної стратегії розвитку держави, що потребує детального аналізу усіх сфер економіки, зокрема зовнішньої торгівлі.

Аналіз останніх досліджень та публікацій. Значний внесок у дослідження співробітництва та розвитку суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України і країн-членів ЄС внесли такі науковці: Р. Шпек, О. Чебаненко, М. Секаров, В. Галик, А. Кудряченко, М. Кордон, В. Величко, Р. Філоненко та ін.

Постановка завдання. Головною метою цієї роботи є дослідження торговельно-економічного співробітництва України та ЄС, визначення основних тенденцій у процесі взаємодії суб'єктів зовнішньоекономічної діяльності України і країн-членів ЄС на основі опублікованих статистичних матеріалів актуального поточного етапу.

Виклад основного матеріалу. 12 березня 2014 року Європейська Комісія внесла на розгляд Ради Міністрів ЄС та Європейського Парламенту проект регламенту ЄС щодо застосування стосовно України автономного преференційного

торговельного режиму, в рамках якого передбачатиметься скорочення або скасування мит на товари, що походять з України. Параметри цього режиму відповідають положенням Угоди про асоціацію Україна – ЄС в частині створення поглибленої та всеохоплюючої зони вільної торгівлі [7].

Згідно з даними Державної служби статистики України спостерігалися наступні зміни у зовнішній торгівлі товарами та послугами України з країнами світу, в тому числі з Європейським Союзом у 2004 – 2015 роках.

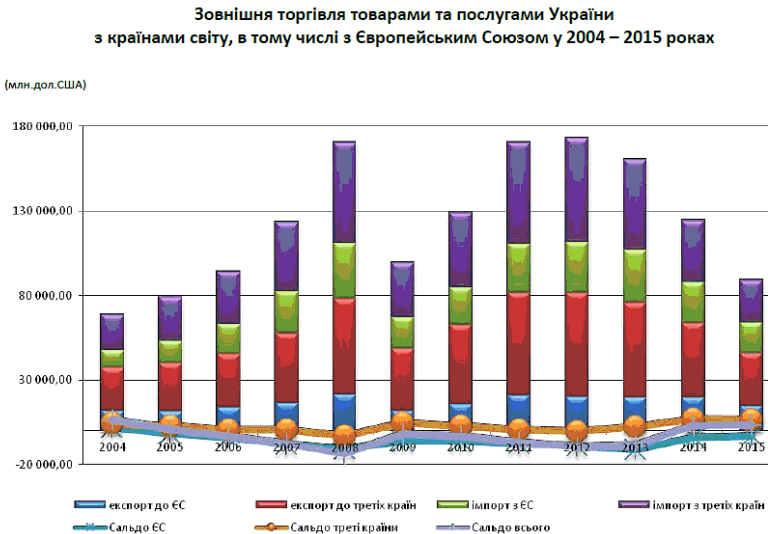

Рис. 1 [Джерело: Згідно з даними Держстату]

Європейський Союз залишається одним із основних торговельних партнерів України з питомою вагою торгівлі товарами та послугами 37,3% від загального обсягу торгівлі України. Також, на жаль, констатується зниження обсягів

торгівлі з державами-членами ЄС. Водночас на фоні загального скорочення обсягів торгівлі України (на 28,5%), скорочення торгівлі з державами-членами ЄС відбулося на 25,4% (або на 11 347,7 млн дол.США).

Протягом 2015 року спостерігалася тенденція загального падіння обсягів експорту України до країн світу (на 27,2% або на 17 458,9 млн дол.США). В свою чергу, обсяги експорту до ЄС зменшилися на 25,0% (або на 5 096,1 млн дол.США) та склалися в обсязі 15 287,0 млн дол. США. При цьому питома вага експорту товарів та послуг до країн ЄС у 2015 році збільшилася на 1,0 в. п. та становила 32,8% від загального обсягу експорту товарів та послуг України.

Також відбулося значне скорочення обсягів імпорту з ЄС у грошовому вимірі (на 25,8% або на 6 251,6 млн.дол.США). Водночас питома вага імпорту з країн ЄС за згаданий період збільшилася на 2,4 в. п. та становила 42,2% від загального обсягу імпорту в Україну.

Основні торговельні партнери України: Німеччина (18,0%), Польща (13,5%), Італія (9,3%), Угорщина (7,7%), Великобританія (6,4%), Нідерланди (4,8%), Франція (4,8%).

Основні країни-імпортери (український експорт): Італія (13,7%), Польща (13,6%), Німеччина (10,6%), Іспанія (7,0%), Нідерланди (6,6%), Угорщина (6,2%), Великобританія (5,8%), Франція (3,9).

Основні країни-експортери (український імпорт): Німеччина (24,4%), Польща (13,5%), Угорщина (8,9%), Великобританія (6,9%), Франція (5,6%), Італія (5,6%), Словаччина (3,5%), Нідерланди (3,3).

Географічна структура зовнішньої торгівлі товарами та послугами України (2015 рік)

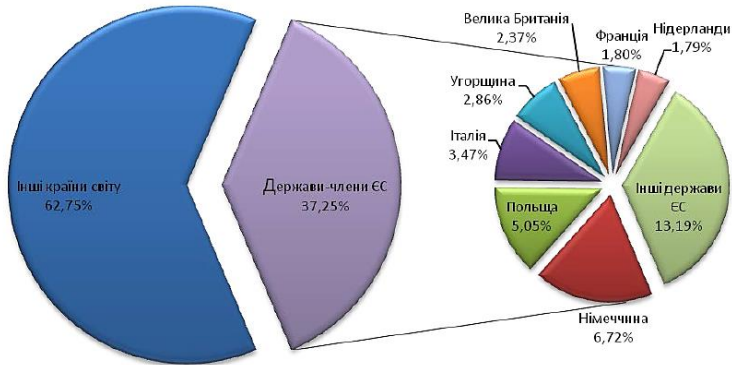

Рис. 2 [Джерело: Згідно з даними Держстату]

У торгівлі товарами між Україною та ЄС також спостерігається скорочення. Так, обсяги торгівлі товарами у грошовому виразі скоротилися на 25,5% (або на 9 710,8 млн дол.США) та зафіксовані в обсязі 28 361,2 млн дол.США (табл. 3). Водночас питома вага торгівлі товарами між Україною та ЄС у 2015 році збільшилася на 2,4 в. п. та становила 37,5% від загального обсягу торгівлі товарами України. При цьому:

- обсяги експорту товарів у грошовому виразі скоротилися на 23,4% (або на 3 985,4 млн дол. США) та склалися в обсязі 13 017,5 млн дол.США(питома вага експорту товарів до країн ЄС за згаданий період збільшилася на 2,6 в. п. та становила 34,1% від загального обсягу експорту товарів України);

- обсяги імпорту товарів у грошовому виразі скоротилися на 27,2% (або на 5 725,4 млн дол. США) та склалися в обсязі 15 343,8 млн дол.США (питома вага імпорту товарів з країн ЄС за згаданий період збільшилася на 2,2 в. п.

та становила 40,9% від загального обсягу імпорту товарів в Україну).

У двосторонній торгівлі товарами між Україною та ЄС у 2015 році сальдо склалося негативним (- 2 326,3 млн дол.США) та у порівнянні з 2014 роком зменшилося на 1 739,9 млн дол.США.

Зовнішня торгівля товарами України

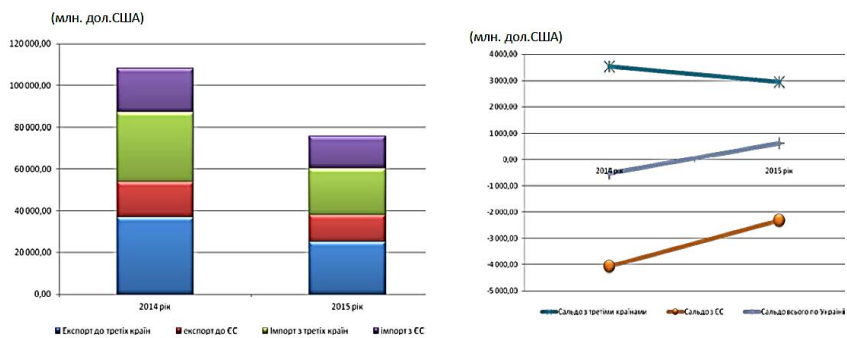

Рис. 3 [Джерело: Згідно з даними Держстату]

Основні торговельні партнери України за зазначений період: Німеччина (18,4%), Польща (15,2%), Італія (10,4%), Угорщина (8,7%), Іспанія (5,2%), Франція (4,9%), Нідерланди (4,8%).

Основні країни-імпортери (український експорт до ЄС: Італія (15,2%), Польща (15,2%), Німеччина (10,2%), Іспанія (8,0%), Угорщина (7,0%), Нідерланди (7,0%).

Основні країни-експортери (імпорт з ЄС): Німеччина (25,4%), Польща (15,1%), Угорщина (11,5%), Італія (6,4%), Франція (5,8%).

У торгівлі послугами також спостерігається скорочення. Обсяги торгівлі послугами у грошовому виразі скоротилися на 23,3% (або на 1 664,7 млн.дол.США) та склалися в обсязі 5 475,7 млн дол.США (табл. 6). Питома вага торгівлі послугами між Україною та ЄС у 2015 році зменшилася на 2,6 в.п. та становила 37,3% від загального обсягу торгівлі послугами України. При цьому:

У двосторонній торгівлі між Україною та ЄС склалося позитивне сальдо, яке зменшилось у порівнянні з 2014 роком на 600,3 млн дол. США та склалося у розмірі 242,6 мльдол.США.

Зовнішня торгівля послугами України з країнами світу

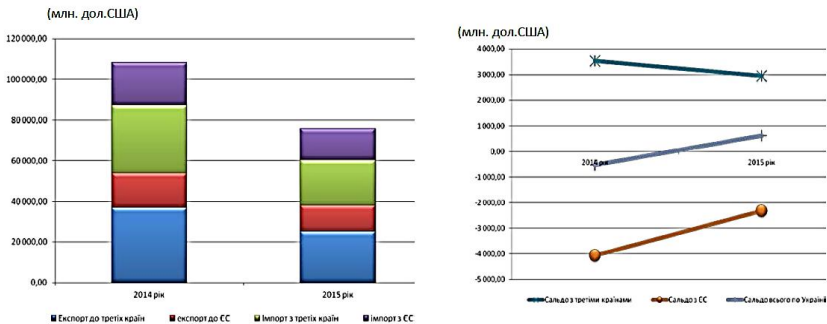

Рис. 4 [Джерело: Згідно з даними Держстату]

Основні торговельні партнери України за зазначений період: Великобританія (21,8%), Німеччина (16,9%), Кіпр (9,6%), Польща (5,1%), Нідерланди (4,5%), Австрія (4,3%), Франція (4,0%).

Основні країни-імпортери (український експорт до ЄС): Великобританія (18,6%), Німеччина (15,6%), Кіпр (8,6%), Польща (6,3%), Австрія (5,0%).

Основні країни-експортери (імпорт з ЄС): Великобританія (25,3%), Німеччина (18,4%), Кіпр (10,8%), Нідерланди (5,3%), Франція (4,3%).

Згідно з актуалізованими даними Держкомстату України (станом на 20.01.2016 р.), у січні-листопаді 2015 року загальний оборот торгівлі товарами між Україною та Європейським Союзом становив 25 697 млн дол. США.

На основі наведених даних обсяг експорту товарів до країн ЄС у січні-листопаді 2015 року становив 11785,3 млн дол. США, що на 26% менше за обсяги експорту за аналогічний період 2014 року. Імпорт товарів із країн ЄС становив 14011,7 млн дол. США, що на 26,9% менше за цей показник за період січень-листопад 2014 року.

Висновки. Отже, дослідженнями доведено, що продовжується тенденція до скорочення двосторонньої торгівлі між Україною та ЄС. Таким чином, підсумки 2015 р. підтвердили сформовану протягом 2014 р. тенденцію виходу двосторонньої торгівлі між Україною та ЄС на перше місце в загальному міжнародному товарообігу України. Водночас, позитивний ефект переорієнтації української економіки на європейський ринок був нівельований різкими темпами падіння обсягів двосторонньої торгівлі, які є відображенням домінантної протягом 2015 року негативної тенденції скорочення глобальної зовнішньої торгівлі України. Тому необхідним є проведення аналізу двосторонньої торгівлі України з ЄС для визначення основних проблем та перспектив розвитку.

Список використаних джерел

1. Бураковський І.В. Україна і європейська інтеграція І. В. Бураковський //Політика і час.–2000. – №3-4. – 14 с.
2. Галик В. М. Україна в Європі і світі: навч. посіб. В.М. Галик. – К.: Знання, 2013. – 364 с.
3. Кордон М.В. Європейська та євроатлантична інтеграція України: навчальний посібник. М. В. Кордон. – К.: Центр учбової літератури, 2008. – 172 с.
4. Кудряченко А. І. Політична система і громадянське суспільство: європейські і українські реалії: монографія/ А. І. Кудряченко. Національний інститут стратегічних досліджень.– К.: НІСД, 2007. – 395 с.
5. Секаров М. Торговельні відносини України з країнами ЕС// М. Секаров. Український промисловець, 2000, № 7.
6. Офіційний веб-сайт. Міністерство економічного розвитку і торгівлі України «Торговельно-економічне співробітництво між Україною та ЄС» [Електронний ресурс] / Режим доступу: <http://www.me.gov.ua/>
7. Підтримка України з боку Європейської Комісії (5 березня 2014 року) [Електронний ресурс] / Режим доступу: http://europa.eu/rapid/press-release_IP-14-219_en.htm?locale=en
8. Чебаненко О. Основні результати і проблеми виконання плану дій Україна – ЄС // О. Чебаненко. Політика і час – 2007. - №3. –24 с.
9. Філоненко Р. Україна – ЄС: остаточний вибір засад розвитку держави /Р. Філоненко // Віче. – 2007. №9 – 10 .– 45 с.
10. Шпек Р. Україна – ЄС: крок до членства /Р. Шпек. // Політика і час. – 2007. – №5. – 18 с.
11. Article: Collage of Europe «European Neighbourhood PolicyChair»July 2012, byProfessorTobias SCHUMACHER, firstChairholderofthe ENP Chair[Electronic resource] / Access:<https://www.coleurope.eu/page-ref/european-neighbourhood-policy-chair>